

Nieuwsbrief

Mei 2014

Passie voor kermis

Wat bezielt iemand nu om het hele land af te reizen om foto's te maken van allerlei kermisattracties vraag ik me wel eens af. Ook ik ben behept met dit kermisvirus en trapte op paaszaterdag lustig 40 kilometer op de fietspedalen door Drenthe om twee kermissen te bezoeken. En met succes want beide plaatsen leverden foto's van attracties op die ik nog niet eerder tegen was gekomen zoals onderstaand de babysport van exploitant Velthuis. En er reizen nog de nodige attracties rond in ons land die ik ooit hoop tegen te komen. Dus dat wordt nog heel wat kilometers maken. Waar mijn passie voor kermis vandaan komt? Ik heb er geen antwoord op. De sfeer, de afwisseling, je komt in plaatsen waar je normaal gesproken niet zou komen, de muziek, de contacten met exploitanten, op zoek naar attracties die je nog niet eerder tegenkwam... Ik heb er geen verklaring voor maar het is een echte passie. En met die passie hoop ik ook deze keer als eindredacteur weer een mooie editie van de nieuwsbrief voor u gemaakt te hebben. Ik wens u veel leesplezier toe.

Godrie Spijkers

Hans Meesters :

Joris het kermispaard

JORIS HET KERMISPAARD

Gebruik uw fantasie en leef mee in het wonderlijke wereldje van Joris het kermispaard, een (fictief) bestaan dat niet altijd vrolijk is.

Het is het begin van de lente, het kermisseizoen gaat weer beginnen en Joris voelt reeds de warme zon op zijn houten rug schijnen zodra zijn baas de deuren van de pakwagens opent. Heel de winter heeft Joris gestald gestaan waar hij zich in de benauwde ruimte nauwelijks kon bewegen. En dat is nou datgene waar hij zo naar vast, als straks de draaimolen weer in beweging gaat en hij met een kind op de rug weer heerlijk op en neer kan gaan tijdens de rit. Zijn baas haalt de beschermdeken van zijn lichaam af, die, ondanks het “stilleven” in de draailoze winter, wel lekker warm aanvoelde. Echter zodra hij de laadklep opende keek Joris met vreugdevolle blik naar buiten en snoof de zilte lentelucht op. Heerlijk, straks weer, als de molen opgetuigd is, mag hij weer het kermispubliek vermaken, hij gaat er bijna van hinniken. Hij voelt zich weer vrij en zodra hij zijn plaats op de molen heeft ingenomen komt zijn baas hem verwennen met een heerlijke wasbeurt. Alle stof verdwijnt als sneeuw voor de zon en het blinken van zijn schoften straalt als een goudkleurig zonnetje. Maar toch vindt Joris dat hij een beetje ziek is, want de verf die zijn uitstraling als molenpaard altijd zo aantrekkelijk maakt is wat afgebladderd, wat nieuwe laagjes verf van verschillende kleuren zou hem zeker en vast wat opvrolijken. En zijn manen hebben eigenlijk ook wel een kappersbeurt nodig, ze zitten nogal verward en vettig door elkaar. Dat voelt niet fijn en een goede wasbeurt met shampoo zou de haardracht veel sierlijker maken en zou hij met deze haardracht tijdens de rit nog beter kunnen pronken. Joris kijkt zo eens om zich heen en ziet dat zijn “broers” er wel veel aantrekkelijker uitzien, prachtig uitgedost met nieuwe leidsels, opgemaakte manen, de tanden en bit blinkerend in de zon, de lijven opgepoetst tot en met en geen greintje doffe kleuren. Met droeve blik in de ogen en met zijn hoofd naar beneden neemt hij plaats op de carroussel, hij voelt zich een beetje alleen op de wereld. Zou zijn baas dit dan toch ook niet zien, terwijl hij al die jaren Joris heeft vertroeteld en hij altijd met de kinderen zoveel plezier had omdat hij er zo prachtig uit zag. Het lijkt er op dat de exploitant veel meer aandacht heeft voor het opbouwen van de molen en de andere attributen, want Joris wordt geen blik waardig gegund.

Hans Meesters :

Joris het kermispaard

Als de attractie zover klaar is en het zeil dicht gaat staat hij er verloren bij, hij voelt zich verlaten en eenzaam. Hij ziet dus niet dat de andere vermaakzaken worden opgebouwd, waar hij altijd zo van kan genieten in betere tijden. Als de nacht valt kan Joris maar amper in slaap komen, zijn ogen tonen tranen van verdriet, hij laat de druppels ervan lopen op de bodem van de molen. De volgende dag is hij diep en diep teleurgesteld over zijn aanwezigheid op de attractie, want zijn medegenoten voelen zich top en wachten op de eerste klanten. Het orgel gaat spelen en de eerste rondjes worden gedraaid, maar zonder een kind in het zadel van Joris. Meer en meer komt bij hem de gedachte op om van de carroussel te springen, maar dat gaat natuurlijk niet. De dag verloopt zoals die begonnen was, leeg en verlaten voelt Joris zich, wat een drama de eerste kermisdag. Als de molen zo rond de klok van tien uur in de avonduren sluit, kan hij zich maar amper bedwingen, maar een kermispaard mag niet huilen, het moet vermaak bieden. Dat lukt natuurlijk in deze omstandigheden niet, maar wie weet heeft zijn baas wel gezien dat het niet echt goed gaat met hem. Dat hoopt/wenst hij dan maar en nadat de attractie is afgesloten buigt hij nog verder het hoofd en sluit de ogen, weer een dag voorbij.

De andere dag als de zon al hoog aan de hemel staat is zijn baas al vroeg uit de veren en wat ziet Joris? Jawel de exploitant heeft een aantal verfkwasten in de hand met potjes goud, rood, groen, geel, blauw, juist de kleuren die zijn keurslijf zouden opvrolijken. Zo Joris, hoort hij zijn baas zeggen, ik zag het wel gisteren, je bent verdrietig omdat je geen opknapbeurt hebt gekregen, daar gaan we verandering in brengen. Joris fleurt helemaal op en spant zijn lichaam zodanig dat de verf en de kleuren goed opgebracht kunnen worden en zijn manen mooi gekapt kunnen worden. Enkele uren voordat de zaak weer open gaat staat een stralende Joris te pronken alsof hij wil zeggen; "kom kinderen, nu ben ik weer mooi en heb ik heel veel energie teruggekregen om samen met jullie plezier te maken".

En dat gaat lukken want de hele dag klimmen de kinderen op de rug van Joris en draait de molen "volle bak", althans zo voelt Joris het. Het is zelfs zo erg dat er kinderen zijn die bijna vechten om op Joris te kunnen plaatsvinden.

De dag en de avond kan niet meer stuk voor Joris, hij geniet, hij straalt, hij voelt zich de koning te rijk. Voldaan na sluitingstijd kijkt hij zijn medebroeders aan die zoiets willen zeggen van; "zie je nou wel jij telt net zo goed mee en zo is jouw nadeel omgevormd in je voordeel" het is je gegund. En Joris? Die lachte stiekem in zijn been, want paarden hebben nu eenmaal geen vuist(je).

Nieuw : terug op de Nederlandse kermis
Frisbee No 1 – W. Brunelaar

Verslag Diever kermis 2014

DIEVER KERMIS

Daar fiets je dan op paaszaterdag door het fraaie Drentse land op weg naar de kermis van Diever. Al fietsend ontdek je dat er nog heel wat fraais te zien is waar je van kan genieten. Het dorp Diever behoort daar zeker bij. De locatie van de kermis van Diever was, hoe kan het ook anders in Drenthe, de Brink. In het paasweekend stond er vier dagen een kermis opgesteld op deze fraaie locatie. Op vrijdag opende de kermis om 15.00 uur en was het meteen voordelig feestvieren met de Eurodag op deze dag. Tweede paasdag, tevens de laatste kermisdag, stond Diever in het teken van kermis, de paasmarkt en westerndemonstratie. Bij het laatste wordt met paarden een groep koeien gedreven. Voor kinderen was er de mogelijkheid om met een cowboyhoed op de foto te gaan met een paard. Ook was het mogelijk om te proberen om een lasso te gooien over een nepkoe. Op de kermis van Diever stond, hoe kan het ook anders op een Drentse kermis, een fraaie opgooizweefmolen. Verder opgesteld stonden Autoscooter, Gebakkraam, Trip, Babysport, Schietkraam, Bussensport, Ijsverkoop, Suikerspin en Schuivenspel.

kermishistorie

DE FRIESCHE KAP

De Friesche Kap was een bekende Koek- en Suikerwerkkraam die zijn reisgebied had in de provincie Noord Holland. De geschiedenis van deze zaak gaat terug tot omstreeks 1840 toen de familie Haak uit Harlingen per beurtschip turf vervoerde naar alle uithoeken van het land.

Gedurende de zomermaanden als er geen vervoer van turf nodig was,

ging de familie Haak met hun schip kermisattracties verplaatsen. Dat waren in die tijd hoofdzakelijk schouwburgtenten. Moeder Haak, die na het vroeger overlijden van haar man, het bedrijf voortzette, begon tijdens de kermissen tussen de voorstellingen van de reizende schouwburgen in een snel opgezet tentje, allerlei eetwaar te verkopen. Zij verkocht zelfgemaakte oliebolletjes en men kon er koek slaan, koekhapen en touwtje trekken. Dat waren toch extra inkomsten voor de familie. De verkoop liep steeds beter en op een gegeven moment was de omzet zo hoog, dat werd besloten het turfschip te verkopen en zich helemaal te gaan richten op de verkoop tijdens de kermissen. In eerste instantie reisde men nog met de schouwburgen mee, maar al vrij snel ging men geheel zelfstandig met de verkoopkraam op pad. De originele Deventer koek was in eerste instantie het belangrijkste verkoopartikel. Mevrouw Haak droeg als echte Friezin altijd een Friesche kap op haar hoofd en dit hoofddeksel zou ook het handelsmerk van het bedrijf worden, want al spoedig noemden de klanten haar en haar bedrijf "De Friesche Kap". Toen mevrouw Haak op zevenentachtigjarige leeftijd overleed liet zij haar dochter een florerende zaak na.

kermishistorie

Dochter Truus trouwde met de kermisexploitant A.E. Coppejans en samen breidden zij het bedrijf verder uit. Rond 1900 werd het bestaande assortiment aangevuld met chocolade, nougat en zuurstokken. Dit werd destijds nog allemaal onverpakt verkocht. Dat was toen eenmaal de gewoonte en er bestond ook nog geen warenwet.

Samen met Jacob Stuvé, was Coppejans de eerste die de nougat op de Nederlandse kermis bracht. Het nieuwe product bleek een blijvertje en werd goed verkocht. De zaken liepen zo voorspoedig dat de bestaande kraam van zeven meter werd uitgebreid tot elf meter. Later werd deze nog vergroot tot veertien meter en zelfs achttien meter. In 1928 werd de Friesche Kap overgenomen door de dochter van het echtpaar Coppejans-Haak die was gehuwd met Jo Spaans. Deze Jo Spaans was destijds werkzaam als knecht bij de familie Coppejans. De Friesche Kap van J. Spaans-Coppejans reisde na de overname nog steeds per schip. Later ging men toch over op transport over de weg, de pak- en woonwagen werden toen door een vrachtrijder van kermis naar kermis gereden. De kraam was toen inmiddels weer behoorlijk ingekort, omdat de plaatsen, maar ook het personeel steeds duurder werden. Tot 1966 bereisde de familie Spaans de kermis in Noord Holland waar zij veelal ieder jaar dezelfde route hadden, met kermissen in bijvoorbeeld Edam, Hoorn, Purmerend en Volendam. Het echtpaar Spaans is kinderloos gebleven en zodoende was er geen opvolger om de familietraditie voort te zetten. Toen zij dan ook eenmaal op leeftijd gekomen waren werd besloten om de zaak aan het einde van het seizoen 1966 te verkopen. De nieuwe eigenaar werd W. Lugtig uit Oosthuizen. Hij bleef de vertrouwde naam voeren en nam ook de bestaande reisroute over.

kermishistorie

De Friesche kap van Coppejans

De Friesche kap van Coppejans, hier inmiddels op 18 meter.

kermishistorie

De inmiddels ingekorte kraam van J. Spaans-Coppejans

Salonwagen van J. Spaans-Coppejans

kermishistorie

DE KOMEET.

In Memoriam J. L. Coppejans.

Met diep leedwezen zullen tal van onze lezers en lezeressen kennis hebben genomen van het met grooten spoed bijgevoegde overlijdensbericht vanden heer J. L. Coppejans, en is het voor mij een eervolle opdracht, in eenige korte trekken een beeld te geven van het werkzame leven van dezen te vroeg ontslapene. Inderdaad te vroeg, omdat van zulk een werker nog zooveel te verwachten was.

Johan dan, was kermisreiziger bij geboorte. Zijn ouders reisden met een koekkraam, en de zoon maakte uitteraard reeds vroegtijdig kennis met de practijk van het harde kermisleven.

Het spreekt vanzelf, dat het regelmatig reizen en trekken der ouders van ongunstigen invloed was op het onderwijs van den energieken jongen, wiens ambitie het was, onderwijzer te worden, doch in vader's zaak kon hij niet gemist worden. De liefde voor de koek-affaire, stond echter in omgekeerde verhouding tot de liefde voor zijn ouders, en Vader Coppejans besloot zijn zoon de vrije hand te laten.

Zoo kwam hij aldaar als bediende in een muziek-zaak te Haarlem, doch op den duur was zelfs muziek den ambitieusen Coppejans te saai, en hij gaf gehoor aan de stem die hem steeds maar weer toefluisterde: „Ga toch ook reizen, Jo“ ...

Zoo verschijnt dan de nog jonge man weer op het kermisterrein. Voor een ijverig man, met een scherp blik, zooals hij dien had, was het niet moeilijk te zien welke vele gebreken er toenmaals het vak aankleefden. Vooral het gemis eener goede organisatie werd sterk door hem gevoeld, en hij was dan ook een der eerste warme voorstanders der inmiddels opgerichte Nederlandsche Bond van Kermisvakgenooten in de afd. Edam, waar J. L. C. toen woonde.

Figuren als hij, vallen op, en spoedig was hij afdelingsbestuurder, en eenige jaren later zetelde hij reeds in het Hoofdbestuur. Vele jaren heeft hij zijn beste krachten aan zijn Bond gewijd, en toen de Bond meende dat haar belangen het beste konden worden gediend door een propagandist, werd de actieve en deskundige Coppejans als zoodanig benoemd.

De meesten onzer herinneren zich nog de bergen werk, welke deze onvermoeibare wist te verzetten, en nog worden de vruchten geplukt van zijn acties. Hij was de eerste die voor O. B. langen tijd vol energie en ijver deze functie vervulde.

Tal van oude jaargangen onzer Komeet getuigen

duidelijk van zijn deskundige en welversneden pen. Hij was een schrijver op het gebied der amusements-zaken die glashelder en prettig wist te oereeren en moeilijk bleek te vervangen.

Circa tien jaar geleden nam hij afscheid van den Bond, en stichtte het Centraal Bureau voor Kermis-Adviezen te Haarlem. Nadien had hij minder gelegenheid in onze kolommen geregeld te schrijven.

Het spreekt vanzelf dat talrijke Gemeentebesturen gaarne gebruik maakten van zijne bij uitstek zoo deskundige voorlichtingen en Coppejans bleef wat hij was als propagandist, n.l. een gezeene figuur bij tal van Gemeentelijke- en Rijksautoriteiten, welke gaarne met hem onderhandelden, en van zijne zaakkundige adviezen gebruik maakten.

Toen het concern Hommerson en Vermolen zich uitbreidde en met haar lanaparken een belangrijk woord ging meespreken in het kermisbedrijf, verbond dit lichaam hem mede aan zich, als technisch adviseur en propagandist. Men had moeilijk een betere keuze kunnen doen, immers Coppejans was een wandelende secretaris van het bedrijf. Hij kende alle Nederlandsche en buitenlandse vakgenooten met name, alsmede hun familierelatie's, persoonlijke eigenschappen, en vooral de bedrijven welke zij beheerden. Nauwkeurig kende hij den aard, het soort en de formaten der diverse bedrijven.

In deze belangrijke functie bleef hij tot zijn dood...

En allen, die hem gekend hebben, zullen onderschrijven, dat het geen gebruikelijke fase is, wanneer ik zeg, dat het bedrijf met het heengaan van hem, een zeer groot verlies lijdt.

Ook zij, die, wat bij meningsverschillen nu eenmaal onvermijdelijk is, wel eens met hem en zijn bruischende natuur in botsing kwamen, moeten erkennen dat hij bovenal een eerlijke strijder was.

Hij was geen doordrijver door dik en dun en wilde, wanneer de argumentatie der wederpartij hem had overtuigd, ridderlijk ongelijk te erkennen en zijn verdere handelwijze er naar richten.

Wij, Komeetlezers, missen voortaan de van zoo groote vakkennis getuigende artikelen, welke zoo vaak dit orgaan sierden. Artikelen die, door de vlotte wijze waarop hij zijn materie wist te verwerken, geenszins verrieden, dat hij, zooals in den aanvang gezegd, niet dat onderwijs genoten had, zooals onze tegenwoordige jeugd dat krijgt. Het bewijst dat hij een „Self-made“ man was, en daarmee is zijn geheele persoonlijkheid gekarakteriseerd.

Het is voor velen onzer nog altijd een eer, naar waarheid te mogen zeggen: „Ik was een vriend van Coppejans“. En het moge zijne nabestaanden een kleine troost zijn te weten, dat hunne smart gedeeld wordt door velen die hem hebben gekend.

Van hem kan naar waarheid worden gezegd: „Hij heeft niet tevergeefs geleefd“.

Vriend Coppejans, gij sympathieke figuur, zijt in een wel te vroege, maar zeer verdiende rust getreden!

E. PAOLI.

De begrafenis.

Vrijdagmiddag 18 Maart had op de Algem. Begraafplaats aan de Vergierdeweg te Haarlem de teraardebestelling plaats.

Hier bevonden wij ons vroegtijdig met verschillende vrienden en bekenden van den overledene.

Tegen ruim halfeen naderde de indrukwekkende stoet van auto's, voorafgegaan door den wagen waarin het stoffelijk overzeshot rustte, bedolven onder een schat van bloemen, kransen en palmen met linten, terwijl het omvloersde bondsvaandel van O. B. voortaan ging in den langen stoet.

Tal van vrienden en bekenden waren zelfs te voet

kermishistorie

JUBILEUM OP DE KERMIS.

MEVROUW COPPEJANS 75 JAAR, EN 50 JAAR KERMISREIZIGSTER.

Op het Koningsplein staat een grote nougat-, zure stokken- en Deventer Koekkraam, zonder welke een Helderse kermis niet denkbaar is. In deze kraam was een intiem feestje, een bescheiden herdenken van het feit, dat mevr. de weduwe J. L. Coppejans—Haak vijf-en-zeventig jaar werd, en rond vijftig jaar geleden voor het eerst met deze snoepkraam ter kermis trok.

Heel wat, en toch ook weinig veranderd.

Het was geen uitbundig feest. Liever nog ware het de dame-in-kwestie geweest, wanneer men de jubilea geheel onopgemerkt had gelaten. En dat was zo begrijpelijk. Het gezicht en het gehoor laten de jubilarisse in de steek, en ze zou nog zo graag volop actief zijn. Dat is ze altijd geweest. Een kermisbedrijf eist nu eenmaal volop activiteit. En nu gaat het niet meer, hoewel de geest nog vaardig is, en de handen nog op de rechte plaats staan.

Er is altijd hard gewerkt in dit bedrijf. Eerst door de moeder van mevr. Coppejans, later dan door mevr. Coppejans zelf, en nu weer door de schoonzoon en dochter van

deze jubilarisse, de heer en mevr. Spaans—Coppejans. Er werd dus een familiehistorie met deze kraam geschreven, die zeker al zo'n tachtig jaar terug gaat. Achtereenvolgens zagen de geslachten de petroleumverlichting, benzine-vergasser, het lichtgas, en nu de elektrische lampen boven de zo rijk beladen uitstalkast van de kraam hangen. Zij merkten de vergankelijkheid van alle dingen op in het simpele feit, dat het tegenwoordige geslacht de bijzondere kwaliteiten van die ouderwetse Deventer koek niet meer wil proeven. Slechts de oudere kermisklanten herinneren zich de smaak, en kopen dit artikel nog. Dat wil zeggen, alleen de gekruide Deventer koek. De blanke wordt al niet eens meer gefabriceerd.

De geschiedenis van dit bedrijf, is voor zo'n groot deel de levensgeschiedenis van mevr. de weduwe Coppejans. Van de vijftig jaar, dat zij de kermissen in ons land afreist, heeft ze ongeveer de helft geleefd in het motorwoonschip, waarmee dat trekken geschiedt. Purmerend was vijftig jaar geleden haar eerste kermis. Het is het stadje harer geboorte, en nog altijd de gemeente, waar zij haar domicilie heeft; de wintermaanden dus woont, wanneer er geen kermissen worden gehouden. Ondanks het slechte gezicht en gehoor reist ze nog altijd met de kraam mee. De kraam, die vroeger wel achttien meter lang was, maar tegenwoordig maar elf meter meer telt, omdat de pachten zo hoog zijn en het personeel zo duur is.

Wij wensen deze dame nog vele jaren de kracht toe om telkens weer mee te trekken. En dan de vrede in het eigen hart om de stilte en duisternis om haar heen te kunnen verdragen, die haar noodlot schijnen te zijn.

(Helderse Crt.).

1951

Attentie s. v. p.
DE DEVENTER KOEKKRAAM
„De Friesche Kap“
 staat op de Beemster Kermis.
 Minzaam aanbevelend,
A. E. COPPEJANS, firma-Haak.

De Deventer Koekkraam
„De Friesche Kap“,
 komt wêer dit jaar de Helderse en Nieuwedieper Kermis bezoeken.
 Standplaats wordt later bekend gemaakt.

Kermisexpositie 2014

Van 18 tot en met 27 juli organiseert Stichting Kermis-Cultuur wederom de kermisexpositie op de Tilburgse kermis. Op dit ogenblik wordt er achter de schermen hard gewerkt om de expositie rond te krijgen. Contacten met modelbouwers, promotie, het verzamelen van foto's, het afdrukken van foto's, lachspiegels die gepoetst worden, contacten met de gemeente Tilburg, het zoeken naar oude botsauto's alsmede de speurtocht naar een dame zonder hoofd. We hopen althans een dame zonder hoofd te vinden want die zijn natuurlijk zeldzaam. Er gebeurt van alles. Op 19 juli zal ook de Piet Maesprijs worden uitgereikt aan iemand met een kermishart. Wie deze persoon is laten we u natuurlijk nog niet weten, dat is top-secret. Maar iedereen heeft er zin in om er weer een topexpositie van te maken. U komt toch ook ? U bent van harte welkom in Tilburg op de Kermisexpositie. Laat u verrassen.

Goud van Oud

Crazy Calypso - Wijnants

De Nieuwsbrief van Stichting Kermis-Cultuur gaat over de kermis van heden en verleden en de activiteiten van Stichting Kermis-Cultuur. Heeft u een nieuws voor de nieuwsbrief dan kunt u altijd contact met ons opnemen via e-mailadres

webmaster@kermisvantoen.eu

Deze nieuwsbrief is copyrighted.

Content in deze nieuwsbrief is met dank aan

Hans Meesters, Hennie van Oers en archief Stichting Kermis-Cultuur Nederland

Eindredacteur : Drs. Godrie Spijkers

© Stichting Kermis-Cultuur Nederland 2014